

GIETTGIELLA

ALLMÄNNA
ARVSFONDEN

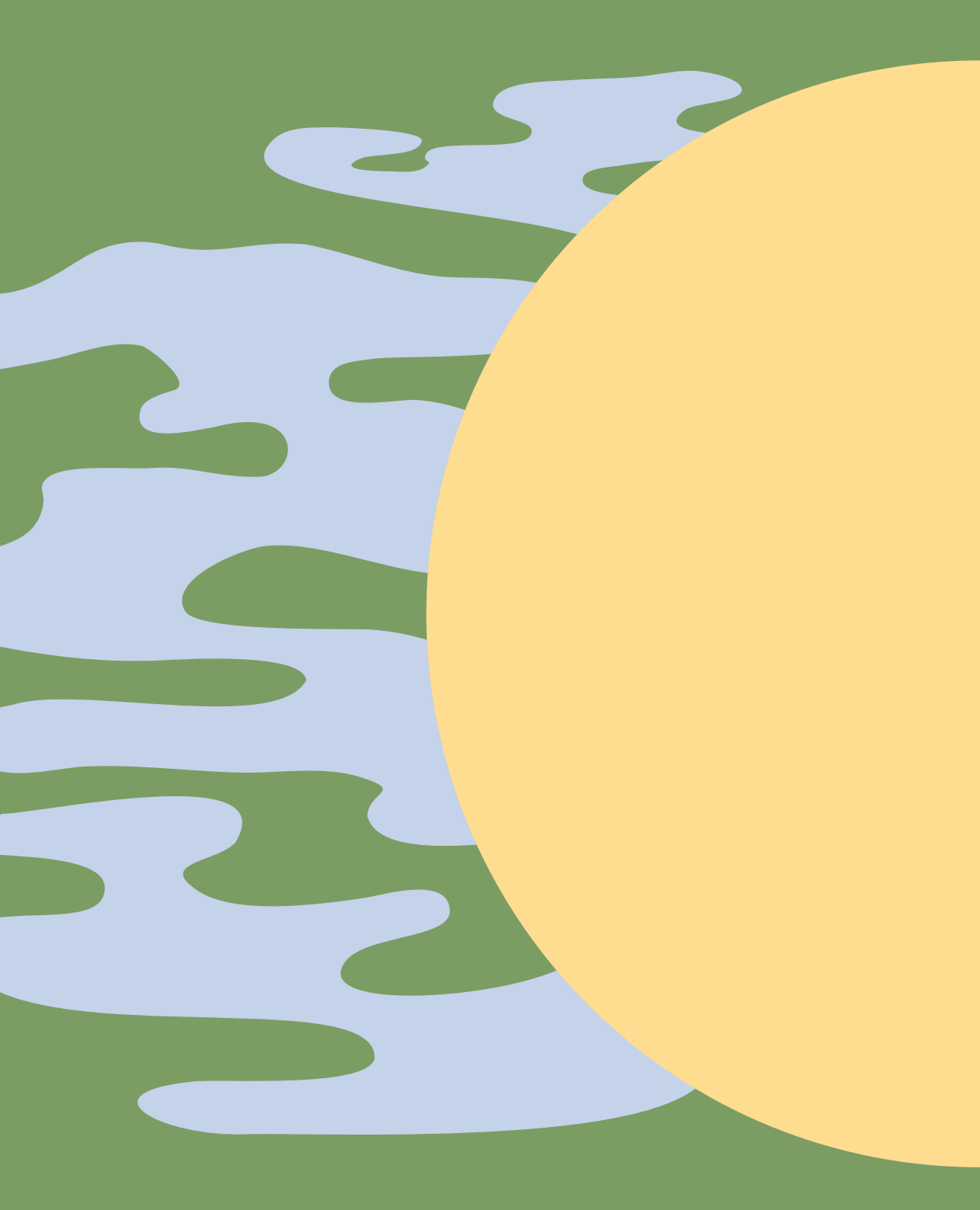
Daate dov gærja jïh datne åadtjoeh dam jïjtsadth darjodh, guvviedidh jïh tjæledh. Åvtelen aalkah sïjhtebe barre jiehtedh dah saemien soptsesh mah daesnie Leah, ovmessie versjovnine gååvnesieh. Mijjïeh dejtïe soptsestamme mijjen vœkïen mïetïe, jïh datne aaj dam darjodh. Dah soptsesh eah daarpesjh nimhtemes årrodh. Datne åadtjoeh dov jïjtjedh soptsesem darjodh. Darjoeh dam jeatjahlaakan!

Sjugniedimmiesoptese

Sivdnádusmuitalus

Sjivnnjedimgiehtto

Skapelseberättelsen

Sjugniedimmiesoptse

Jupmele gaedtesne vaanterdi. Mearoe lij
stoerre jìh tjååhpehke. Baaroeh Jupmelen vööste
strijhtjeh. Mearoe bolterdi, jìh Jupmele ussjedi;

– Dejstie tjoejijste billem. Tjoerem biejjem
gihhtjedh mejtie dñhte maahtha diekie båtedh.

Biejjie golteli, jìh våålese Jupmelen gåajkoe
våajoeji. Gosse våålese bööti dñhte silpelaaketje
gñejem elmesne vååhti.

– Gæjhtoe ihke datne böötih, Jupmele jeehiti.
Daate veartene dan sjuevnjeds. Dñhte mannem
balta.

Biejjie dellie jeehti:

– Manne dåajvohtem edtjem daan eatnamasse goekedh.

Jupmele beajjan nihki.

– Dellie manne aaj dåajvohtem edtjem daam eatnemem dan jearsoes darjodh goh buektehtem.

Jupmele dam veaksahkommes aaltoem veelti jïh dam leeki. Dejstie juelkijste Jupmele dejtie vaeride tjaebpies darjoeji. Bearkojste Jupmele ovmessie sårhth eatnemh darjoeji. Maelie johkine jïh jeanojne sjïditi, dovne smaave jïh stoerre. Aaltoen dueljeste bietsine, sårkine, gasngesinie, kraesine jïh burhvine sjïditi. Aaltoen åejjeste Jupmele elmiem jïh veartenerommem darjoeji. Jïh aaltoen tjelmieh naestine sjïditi.

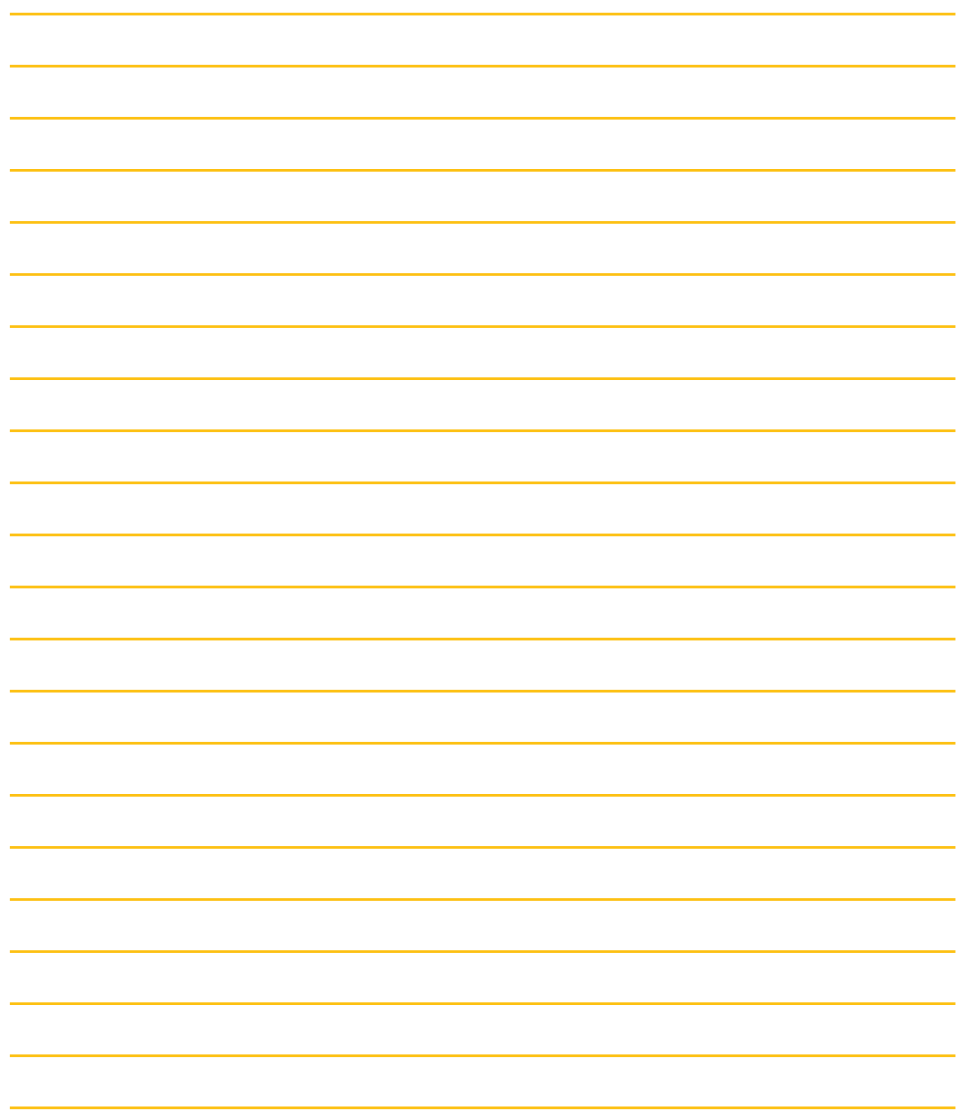
Minngemosth Jupmele aaltoen vååjmesem
veelti, jïh dam gâhkese eatnemen sïjse kroehki.
Gosse dam dorjeme Jupmele veelesti, jïh
eatnemem goltele. Gosse vååjmese tseepmi
eatnamisnie, dellie Jupmele eevre jearsoes. Jïh
Jupmele ussjedi:

– Fïerhten aejkien gosse daennie
eatnamisnie billem maahtam veelestidh jïh
vååjmesen jievkehtimmiem jåartesne goltelidh.
Vååjmese mijjen nuelesne gaajhkh almetjh
eatnamisnie aktanadta.

LAAVENJASSE

Guvvedh jïjtjedh sjugniedimmiesoptsesem
guktie eatnemem sjugniehtovvi!

Máddu

Máddu

Máddo

Máddu

Saemien aerpievuekien mietie gaajhke mij jeala
maadteraahkam åtna. Noerhtesaemien mijjieh
dam máddu gohtje. Jis datne dyjrh ååpsen
jeenjem nírrehth, dellie dej máddu fahkoe jìh
jìelije sjædta. Máddu lea stuerebe dyjreste. Jìh
Máddu maakta gaajh vaarege årrodh.

Máddu

Baernie iktesth tsååbpigujmie stååkeddi. Dïhte lyjhkoe dejtïe kraesijste lutnjedh, jïh mööledh man gåhkese dah meehtin njulhtjedh. Dïhte dah tsååbph klaaseaeskiej sïjse steegkesovvin.

– Man åvteste dah tsååbph dan håjnan vååjnoeh? Tjïdtjebe gihtjie.

– Ih åadtjoeh dejtïe dyjrïde pleekedh, dïhte vaestïedi. Dyjrh sijhtïeh frïjje årrodh nov goh almetjh sijhtïeh, dïhte jeahta.

Baernie idtjï maam gænnah utni darjodh. Fïerhten biejjïen orre tsååbph ohtsedi mejnie

stååkedidh. Akten biejjien gosse ålkone
tjoejkeminie, dellie tjirries gaaltijen baaktoe
tjoejki. Dïhte dagkeres gaaltije mij ij lij
gelmeme, jalhts gaskoeh daelvege. Gosse
aadtjegah baaktoe tjoejki, dellie damti guktie
treavkaj minngiegietjieh mestie akt dïedtelgin.

Gosse jårreli, dellie stoerre tsååbpem vööjni
seamma stoerre goh baernien åejjie. Dïhte ålvoes
stoerre tsååbpe treavkaj minngiegietjine tjahkasji.
Baernie ålvehtovvi, jïh voejhkeli varkebe tjoejkedh,
mohte tsååbpe lij lyövlehke.

Treavkaj minngiegietjieh daapin, jïh baernie
idtji åvtese buektehth.

Dïhte klaahkesti dan tjarke goh buektiehti,
jïh minngemosth deavam bæjjese jaksi. Dïhte

deejri laategem desnie. Easkah gosse njoepen
våålese tjoekeli, jïh varkebe juhti, dellie tsååbpe
slajkesti jïh treavkijste gahtji.

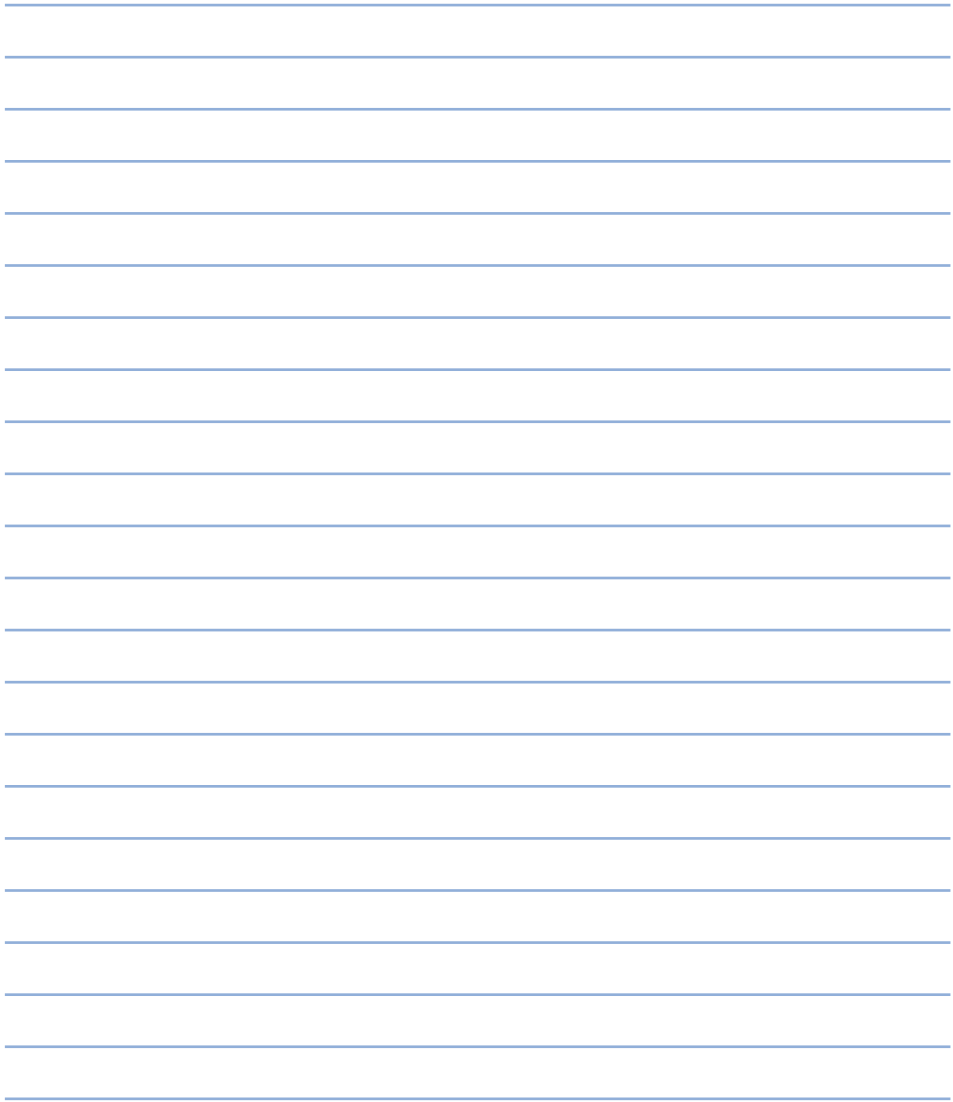
Iehkeden gosse tjædtjan dan bïjre soptsesti,
dellie dïhte aalverelaakan dïsse vuartasji jïh
gihtji:

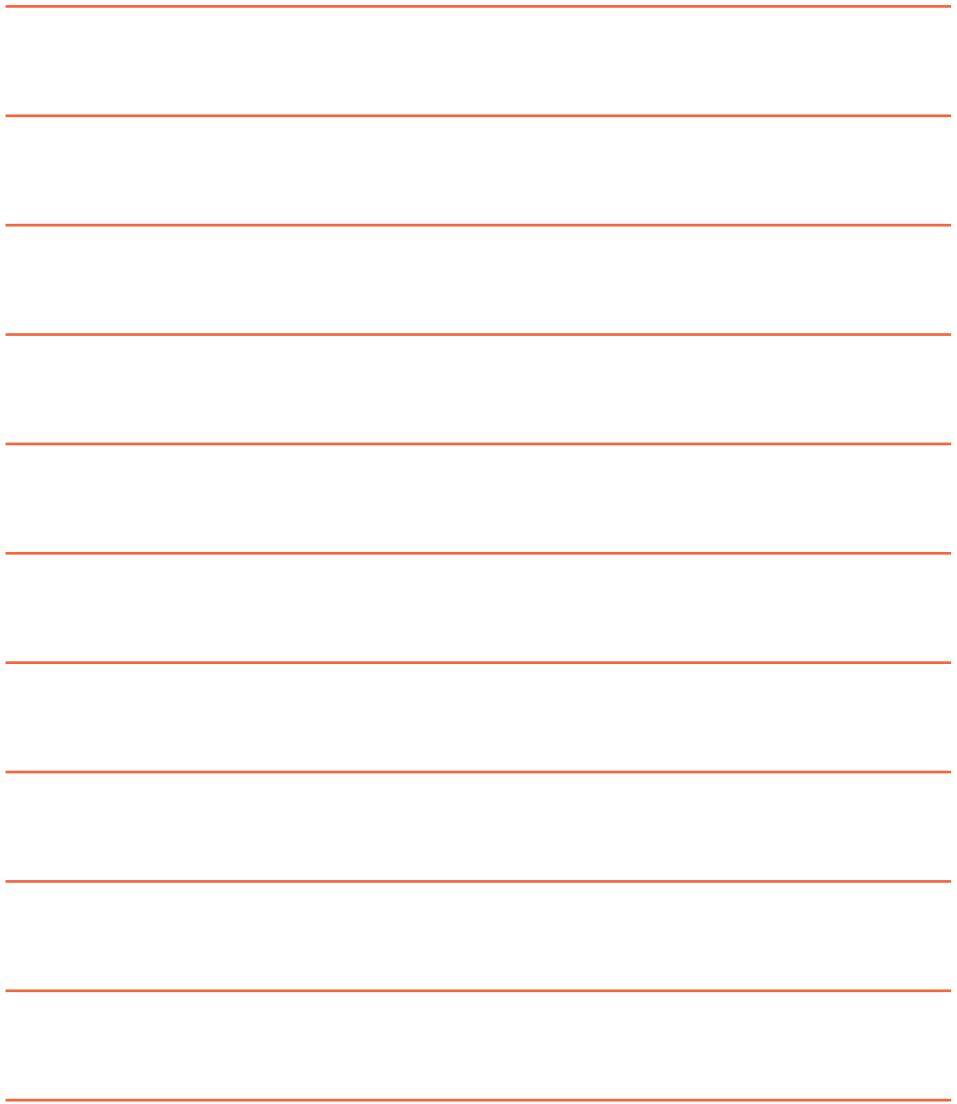
– Datne jåerhkiejih tsååbpide pleekedh?
Baernie njihkesti.

– Dellie nov amma Måddu mij dov treavkaj
nelnie tjahkasji. Jïh datne lij læhkoeladtje mij
lyhkesi baataridh.

LAAVENJASSE

Veelj dyjrem, jïh guvvedh dam. Mænngan edtjh
dyjren maadteraahkam – mǎddu guvviedidh.
Ussjedh magkerh jïjtjevoeth dyjren mij maehtieh
dov mǎddu vaarege darjodh. Vuesiehtimmien
gaavhtan snjearaj mǎddu maahta dan tjarki
gaetskedh guktie gaajhke tsoepkene. Mǎddu
stuerebe sïejhme dyjreste.

Hatsvesietnie j̄ih Nj̄æviesietnie

Háhčeseatni ja Nj̄ávešeatni

Áhtsisjieddne ja Nj̄ávisjieddne

Háhčeseatni och Nj̄ávešeatni

Hatsvesietnie jih Njaeviesietnie

Ikth lij göökte åabpah. Akte man nomme
Hatsvesietnie, mubpien nomme Njaeviesietnie.
Dah vaeresne årroejægan. Gåabpegen bovtsh jih
gåetieh. Dah guaktah dejtie bovtside buhtjigan.
Dejtie bovtside gåetien gåajkoe fierhten biejjien
rahtjin, aereden jih iehkeden.

Dellie akten iehkeden gosse bovtsh vihth
skåajjese valkeme dah eelkigan sinsitnine
soptsestidh.

– Manne edtjem vuelkedh jñ Hatsvesietniem
laehpedh.

Hatsvesietnien bovtse jeehti.

Njaeviesietnien bovtse b  hperi.

– Man  vteste edtjh vuelkedh? D hte gihtji.

– Edtjem vuelkedh juktie d hte dan
vestieslaakan munnjien g etede. Hatsvesietnie
pr vhka mannem leerhkedh jñ t iektjedh gosse
buhtjiemnie. Tjoerem barre baataridh. Datne
d eredh?

Njaeviesietnien bovtse  ejjiem firrie.

– Im edtjh vuelkedh. Njaeviesietnie g iemhpes
mannine. D hte iktesth mannem deehkede gosse
buhtjiemnie. Im maehtieh dam laehpedh. D hte
gujht nealkoeminie jis manne baaterem.

Hatsvesietnien bovtse eajnadovveme. Dïhte
jeenjẽm dan bïjre ussjedamme.

– Nåå, nåå, Hatsvesietnie gávnahti jïh idtji
gåessie gænnah bååstede båetieh.

Njaeviesietnien bovtse beetsi Njaeviesietnien
luvnie. Jïh numhtie Hatsvesietnien bovtsh
gedtine sjïdtin. Njaeviesietnien bovtsh låemties
krievvine saemide sjïdtin.

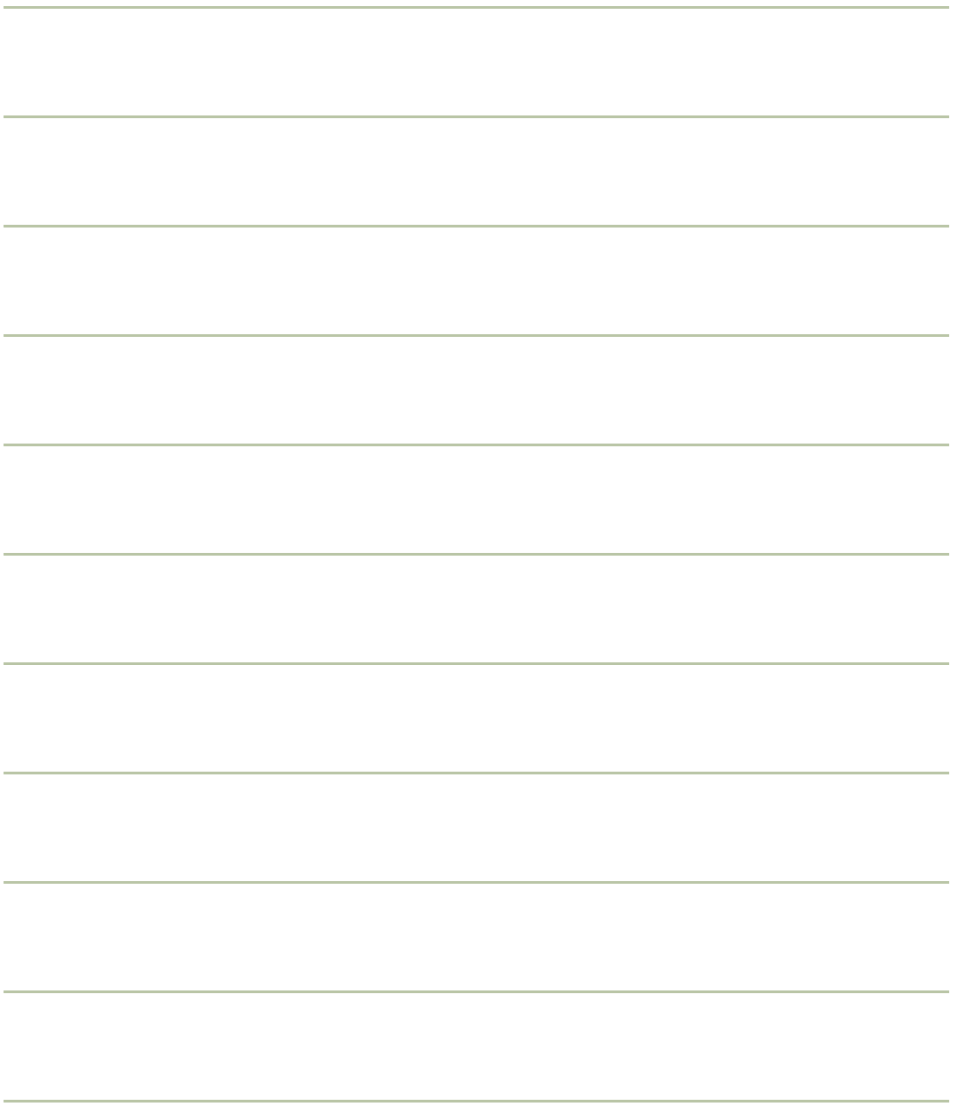

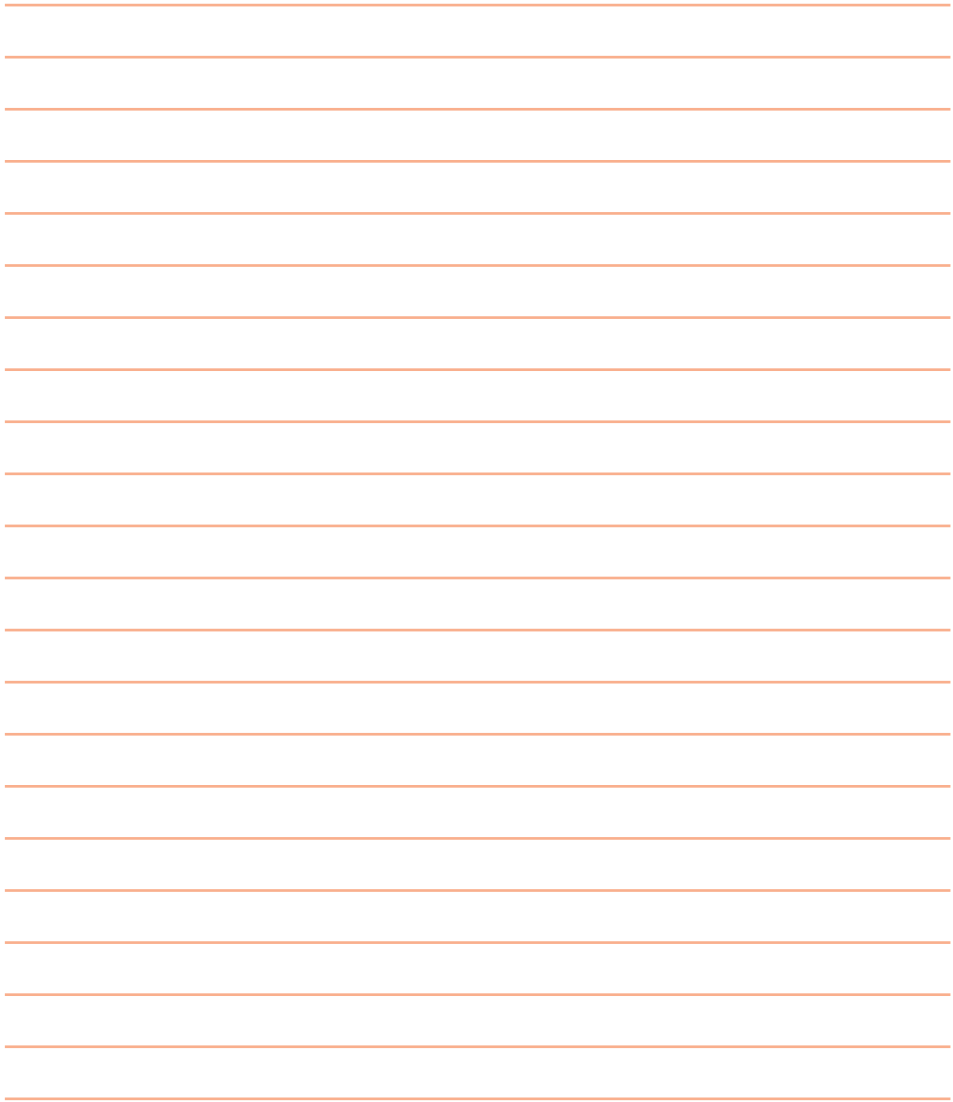
Ussjedh...

Bovtse musigkem lyjhkoe. Dan åvteste edtjebe dam
joejkedh! Jis datne joejkeminie gosse råantjojne
vuajah, dellie dïhte klungkeste nov goh lopme
hæspa. Maahtah aaj joejkedh goh bovtside
lovvedehtieh. Joejkeme maahta vuekie årrodh
dejtie ovjuvride aassjoestidh!

LAAVENJASSE

Guvvedh Hatsvesietniem jïh Njaeviesietniem.

Bienje

Beana

Bena

Hunden

Vaajese mij lea toelhkestamme,
gærjeste *Muitalus sãmiid birra*.

Tjaelije: Johan Turi.

Bïenje

Dej beeli bïenje skåajjesne årroeji. Dïhte tuhtji
gaajh barkoes iktesth beapmoeh ribledh.

Såemies aejkien lij ålvoes bårrestohteminie. Jis
beapmoeh ribleme, dellie iktesth vaejsjie jallh
gierhkie jallh naan jeatjah veaksahkåbpoe dyjre
bööti jïh veelti dam maam bïenje lij ribleme.

Jis eevre nåake dellie vaejsjie meehti dyjrem aaj
bovvestidh. Juktie vaejsjie meehti saht gåessie
svaalem låevtedh jallh riepide – jallh bïenjide.

Idtji gåessie gænnah jearsoes.

Jïh bïenje dellie ussjedi:

– Jis manne almetji gâajkoe vualkam.

Bïenje mājhtaji ikth saemiej luvnie orreme.
Dihte govli guktie dah tjåarvoejin jïh beelhkin
gosse bovtsh tjöönghkedh. Bïenje dellie saemien
kaarren gâajkoe goetseli jïh jeehti:

– Baajh mannem dov triengkinge årrodh. Im
vielie sïjhth dej ovjuvrigujmie årrodh.

Saemien kaarre bïenjeje vuartesje jïh gihtjie:

– Jaavoen, maam sïjhth dan åvteste utnedh?

– Sïjhtem barre liemem jïh maam akt
darjodh. Jïh ih åadtjoeh gâessie gænnah
mannem slåavedh, ij gænnah jis im åajsoeh
vielie barkedh.

Jïh dellie dah latjkajin. Bïenje saemiej
triengkinge sjïdti. Almetjh gihtjin mejtie bïenje

idtji maehtieh vielie bïenj h veedtjedh. Jïh bïenje
ojhte vielie bïenj h veedtji.

Daelie almetjh åajaldehteme guktie bïenjen
gïelem soptsestidh. Badth bïenje gaajhkem
guarka maam almetjh jiehtieh. Jïh dïhte mij
lea giemhpe bïenji vööste gosse dah barkeme
jih Leah sæjloes, dïhte buerie bïenjelæhkoem
åadtjoeh. Dïhte mij ij Leah giemhpes bïenjine, ij
gåessie gænnah hijven bïenjem åadtjoeh.

Ussjedh...

Maehtebe gaajhkem joejkedh. Datne maahtah almetjem joejkedh maam datne lyjhkh, jallh sijjiem datne lyjhkh. Datne maahtah dyjrh joejkedh. Jih datne maahtah motovresygkelem joejkedh. Maahtah abpe veartenem joejkedh. Jih jis dov bienjem juajka, dellie bienje baata goetsen. Dihte geerjene jih datne dam vuajnah.

LAAVENJASSE

Guvvedh dov bienjem jallh bienjem maam datne lyjhkh. Vedtieh saemien nommem bienjese mij datne vienhth sjiehteles.

Ruevtienjuenie

Ruovdenjunni

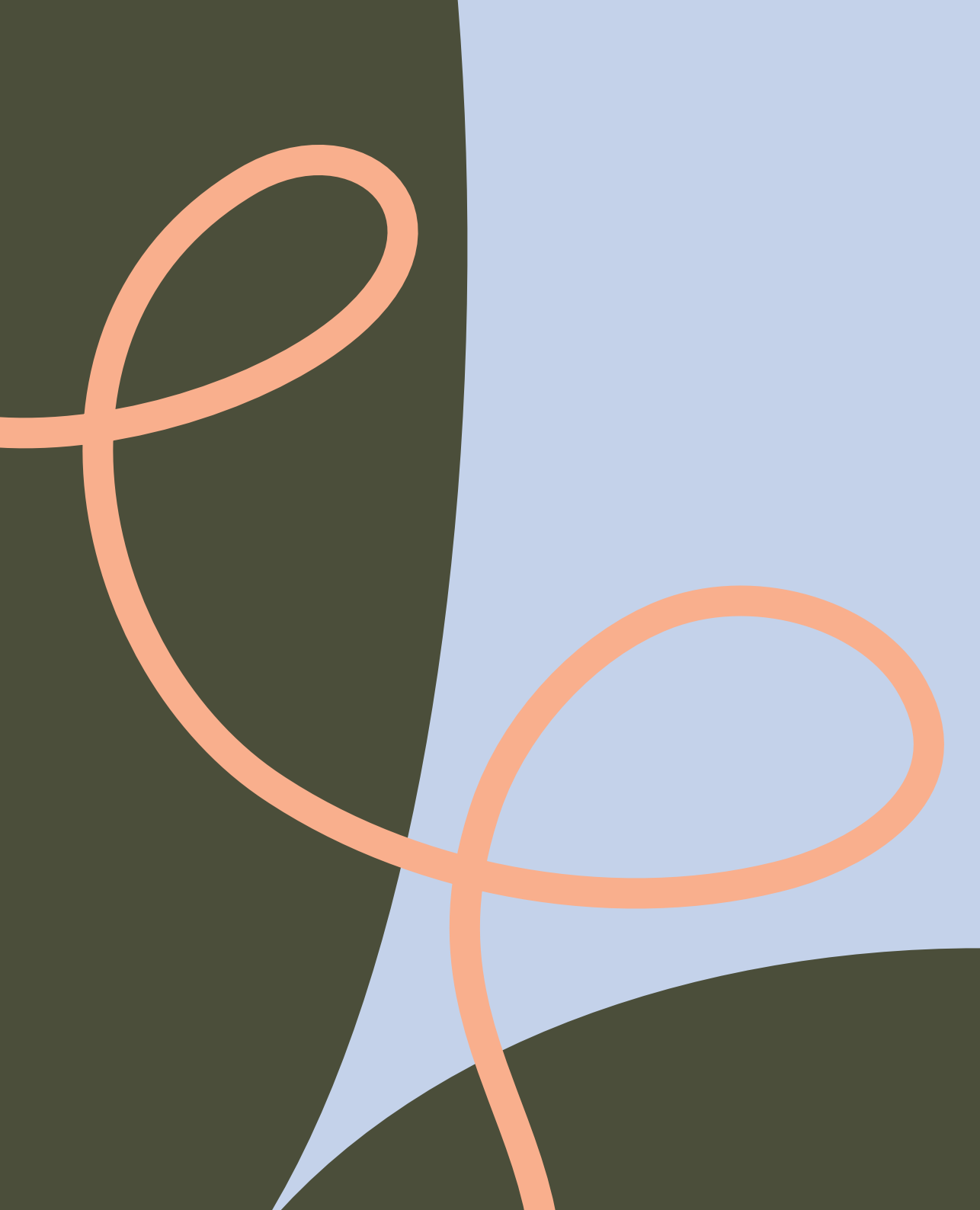
Ruovddenjunnje

Järnnäsan

Vaajese lea jeatjahlaakan tjaaleme.

Gærjeste: *Jåhtte sáme viessom, Anta Pirak*

Vaajese julevsaemien dajveste båata.

Ruevtienjuenie

Aahka gâetesne tjahkan eadtjohkelaakan gâaroeminie. Dîhte muadtam gâaroeminie, jîh tjuara dejnie galhkedh, jîh dîhte joekoen fuehpie dejnie. Dîhte lea eevre oktegh, sjuevnjede tjaktjedaelvien iehkede. Gaske-jijjesne mubpie aahka gâatan tjaanga.

– Manne datnem viehkehtem gâarodh daan iehkeden jeahta.

Aahka gijhteleslaakan dîsse jââhkesje, jîh muadtam aahkese geelkie.

Dan mænngan tjahkesje vuartesjeminie

guktie mubpie aahka g aroeminie. D hte dejtie tjaebpemes saejmide g aroeminie maam aahka annje vuajneme. J h d hte varkebe g  re enn naan jeatjah. Ij aejmie, ij g ennah soenh nuhtjh. D hte sov njuenine g aroeminie. D hte besteles j h giedtsies goh siegkies ruevtiesaejhtie.

Gosse aahka dam vuajna dellie dallah ussjede:

– Tjoerem varki, varki mov boengeskuvmiem gaavnedh.

L  jedeminie. D hte ohtsedeminie. Aarebi goh tj  vkede dellie hujht boengeskuvmiem gaavna.

D hte dam sneehpeslaakan g  rvede. D hte retnoe aeredsl vnen dam buektehte.

Aarebi goh h nnh mij akt darjodh ruevtienjuenie aahkan v  ste gilhkie j h njueniem m elkese

baska. Dïhte gaajh besteles njuenie gaskoeh
boengeskuvmesne dievvede. Gosse njuenie dam
gïsse ditniem duahta, dellie dïhte tsööpkie. Tjoeje
dan reegkesligke juktie gåetie eevre firrele. Jïh
aahka mij njueniem quadteme eevre haajpene.

Aahka eajhnadovvi ij gåessie gænnah vielie
sjuevnjeds iehkeden gåarodh. Jïh gosse tjoeri
dam darjodh, dellie iktesth sov boengeskuvmiem
göödti goh vaarjelimmie.

LAAVENJASSE

Dov mij akt mij datnem vaarjele gosse maam akt
hiehpede deahpede? Meessege? Silpe? Ditnie?
Jis ih mij akt utnieh, dellie maahtah gâetesne
gihtjedh. Ussjedh maam maahteme årrodh, jïh
jis naan sijjie gusnie maahtah dam utnedh?
Beelhtesne? Voessese? Mejtie værjoe?

Duvrie

Bierdna

Biernna

Björnen

Duvrie

Dejpeeli, gosse juvrh meehtin soptsestidh, dellie
Jupmele sijnhti alvas stoerre jeanoeb rastanidh,
aktede gaedteste don mabpan gaadtan jis.

Voestegh, dellie hierkieb gihtji:

— Sijnth datne, hierkie, manneb daan jeanoen
rastah guedtedh?

Hierkie vaestiedi:

— Ib mån asth gænnah, galkab bårredh.

Die Jupmele hearkan jeehti:

— Nov maa, die galkh aaj åadtjodh bårredh
jijjeb jah biejevieb, abpe jielemeb badth!

Numhtie, hierkie juvrine sjïditi, mij daarpesji
abpe tijeb bårredh. Mænngan, dellie Jupmele
sarvab gihtji:

– Sijhth datne, sarva, manneb daan jeanoen
rastah quedtedh?

Sarva jis vaestiedi:

– Ib mån asth, galkab saaljub bårredh!

Die Jupmele sarvese jeehti:

– Nah, die galkh aaj åadtjodh daelvege
moerijste veasodh!

Numhtie sarva juvrine sjïditi, mij daelvege
moerijste veasoeji. Mænngan, dellie Jupmele
bovtseb gihtji:

– Sijhth datne, bovtse, manneb daan jeanoen
rastah quedtedh?

Jah die bovtse vaestiedi, satne jīs maahta,
jah die baaji Jupmeleb sov rudtjen nelnie
tjihkedidh, vaallah gosse gaadtan bāetieji, dellie
firreli juktie Jupmele gahtjeli, jīh dan mænngan
bovtse jīs oktegh jeanoen rastah hajken vuelkieji.

Dellie Jupmele bovtse jeehti:

– Na, die åadtjoeh aaj abpe veasomeb aktede
sijjeste måbpan sæjjan hajkedh!

Numhtie bovtse eevre vaaltsoeh sjīdti.

Mænngan, dellie Jupmele govseb gihtji:

– Ih goh datne, govse, sijhth manneb daan
jeanoen rastah guedtedh?

Govse vaestiedi:

– Ib mån asth, galkab kraesieb skeenedh!

Die Jupmele govse jeehti:

– Nov maa govse, die galkh aaj åadtjodh
daelvege fievsesne veasodh!

Nemhtie jis govse juvrine sjïditi mij abpe
daelvieb fievsien sisnie. Minngemost Jupmele
bïerneb gihtji:

– Ih goh dân sïjhth manneb daan jeanoen
rastah guedtedh gænna?

Bïerne vaestiedi:

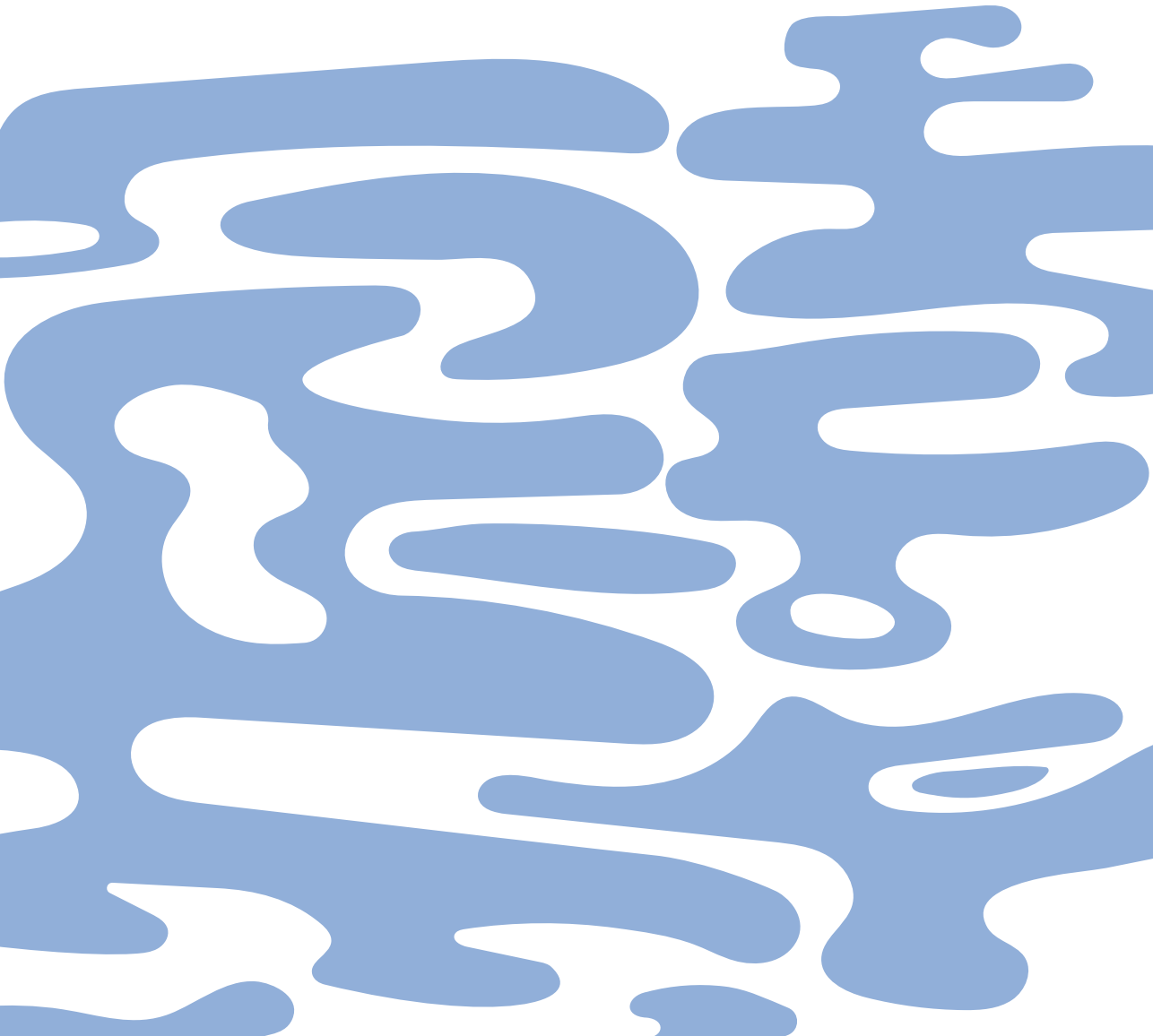
– Nov amma datneb guadtab jalhts mov
juelkieh eevre åenehks.

Så die Jupmele tjihkedi bïernen rudtjen
nelnie jïh golkijste steeredi. Gosse bïerne lij
Jupmeleb jeanoen rastah guedteme, dellie
Jupmele bïernese jeehti:

– Gæjhtoe bïss–aajja! Dellie dân åadtjoeh aaj

abpe daelvieb jijtse gaavmosne åeredh!

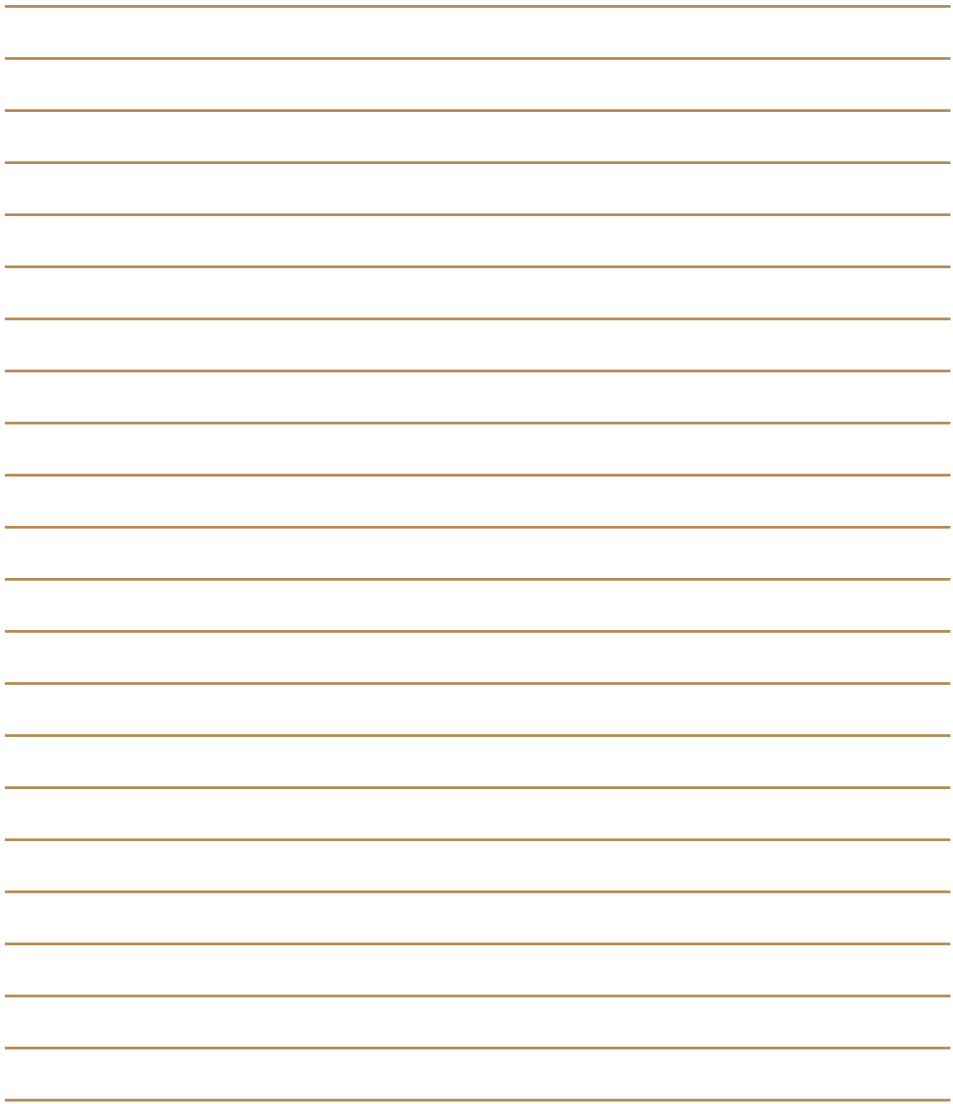
Jah dan diete, duvrie daelvege åara. Numhtie
lin dan bïjre såárneme.

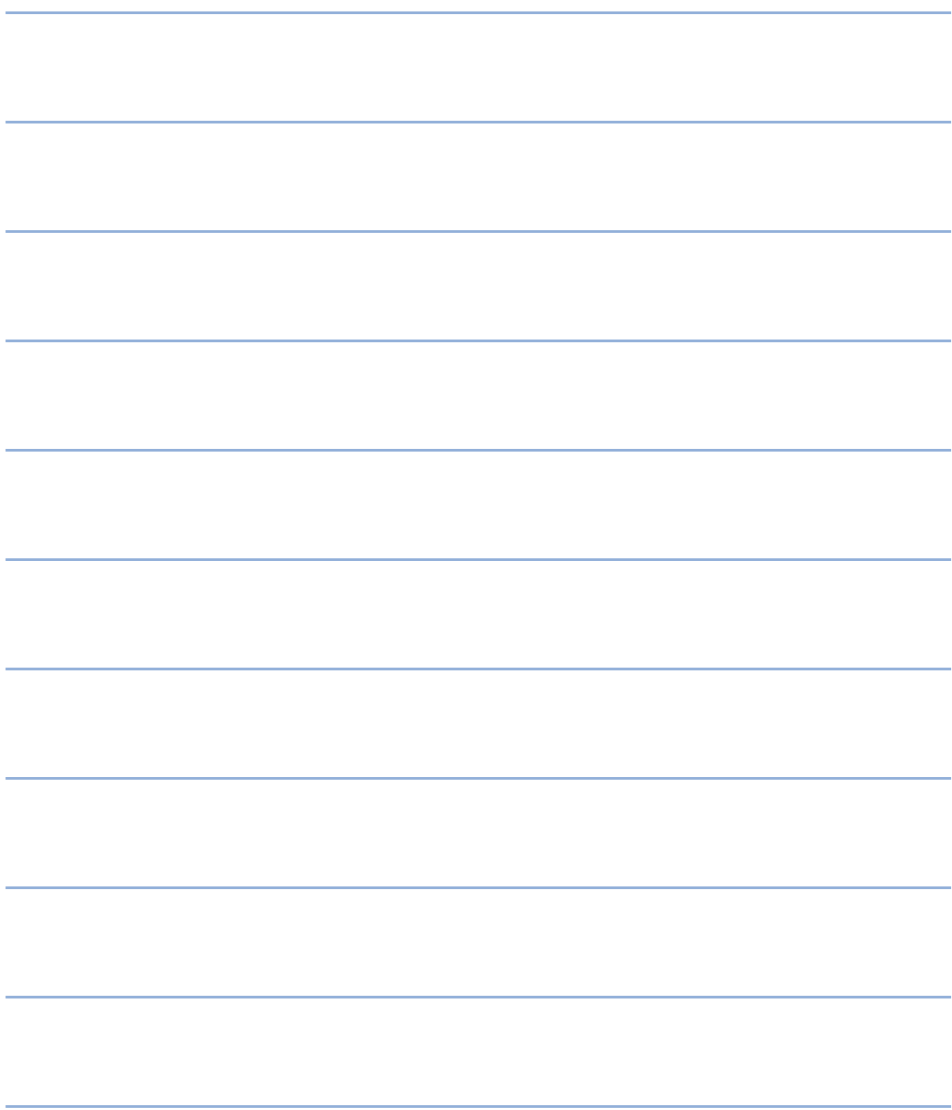

LAAVENJASSE

Fārrosaš

Dyjrh gââvnesieh mejtie datne joekoen jïjnjem
lyjhkh? Jallh dyjrh mejtie datne abpe tïjsem
vuajnah? Mejtie dihte dov fārrosaš, dyjre mij
iktesth datnem dâerede. Maahta stoerre dyjre
ârrodh, ledtie jallh guelie. Jis ih daejrieh
maahtah vâârkehke ârrodh mij dyjride dov bïjre.
Jis ussjedh mejtie dellie gaavnh mij dyjride dov.
Guvvedh dyjrem datne lyjhkh, jïh sijjem gusnie
datne daamtaj dyjrem vuajneme jallh vïenhth
datne bâata dam vuejnedh.

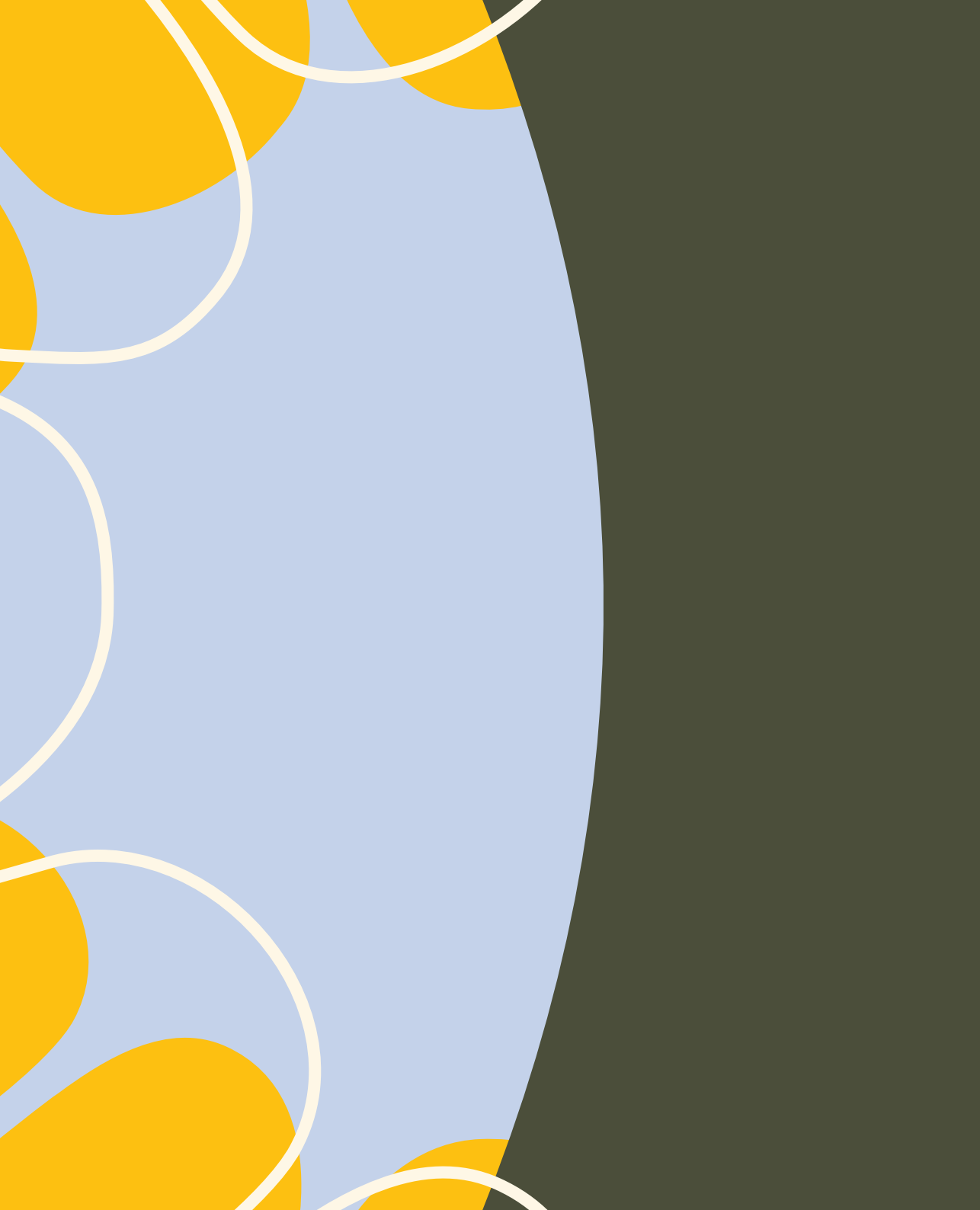
Hievnie

Heavdni

Hievne

Spindeln

Solveig Labba lea soptsesem
toelhkestamme jïh soptsestamme.

Hievnie

Ikth lij båeries aajja mij skåajjesne årroeji.
Dihthe hijvenlaakan desnie sov gâetesne veasoeji.
Men dellie akten biejjien olkese veedtsi
tjijhkerdidh jïh bijre jarkan vuartasjidh. Dubpene
vaeriebaahkosne maam akt vuajna. Almetjh hov
leah, ij leah barre akte almetje. Dah gallesh. Ij
gåessie gænnah naakene guessine dan gåajkoe
mïnnh. Jïh ij gåessie gænnah almetjh vuajneme
mah leah dan stoerre jïh jolle. Sïllh leah stoerre.
Svihtjemh leah stoerre.

Bööremes daelie baataridh, aajja ussjede.

Dihthe aallijen bijre ussjede, dihte stoerre
vælnjoeh gierkie. Dihthe dahkoe dan varki ruahta
goh juelkieh buektiehtieh. Dihthe gierkien nualan
goegkerde.

Doh stoerre ammes almetjh aajjan gjiejh
goereme. Jih dah aajjam dâeriedieh. Aajja
gåvla guktie satne dan tjarki voejngehte guktie
elmie firrele. Eah doh almetjh åadtjoeh dan
skabroeh voejngehtassh govledh. Gosse desnie
tjahkesjeminie voejhkeleminie sov voejngehtassh
soelkenidh, dellie onn ohtje heavnetje båata.
Jih hievnie aalka vievedh. Dihthe veeveminie,
veeveminie. Varkebe enn dihte naan aejkien
vuajneme almetjem buektehte vytnesjidh.

Doh ålmah don stoerre gierkien gåajkoe

bâetieh jïh gierkien uvte tjöödtjestieh.

– Daesnie dan jeenj hievnieviermieh, dihte voestes ålma jeahta. Daesnie ij naan almetje. Jïh dellie dah gaarvanieh jïh vihth ohtsedeminie.

Aajjan vaajmoe tjarkebe tsaepmieminie, don hievnieviermien duekste vuajna tjuvrieh dah mah satnem dåålveme. Jïh gosse dah dåalvoeminie ij naakenem laehpieh.

Tjuvrieh eah aajjam vuejnïeh desnie gusnie tjahkesjeminie hievnieviermien duekesne, akte jearsoes sijjie.

Aajja sæmma:

– Gæjhtoe hievnie, datne mannem beerkih.

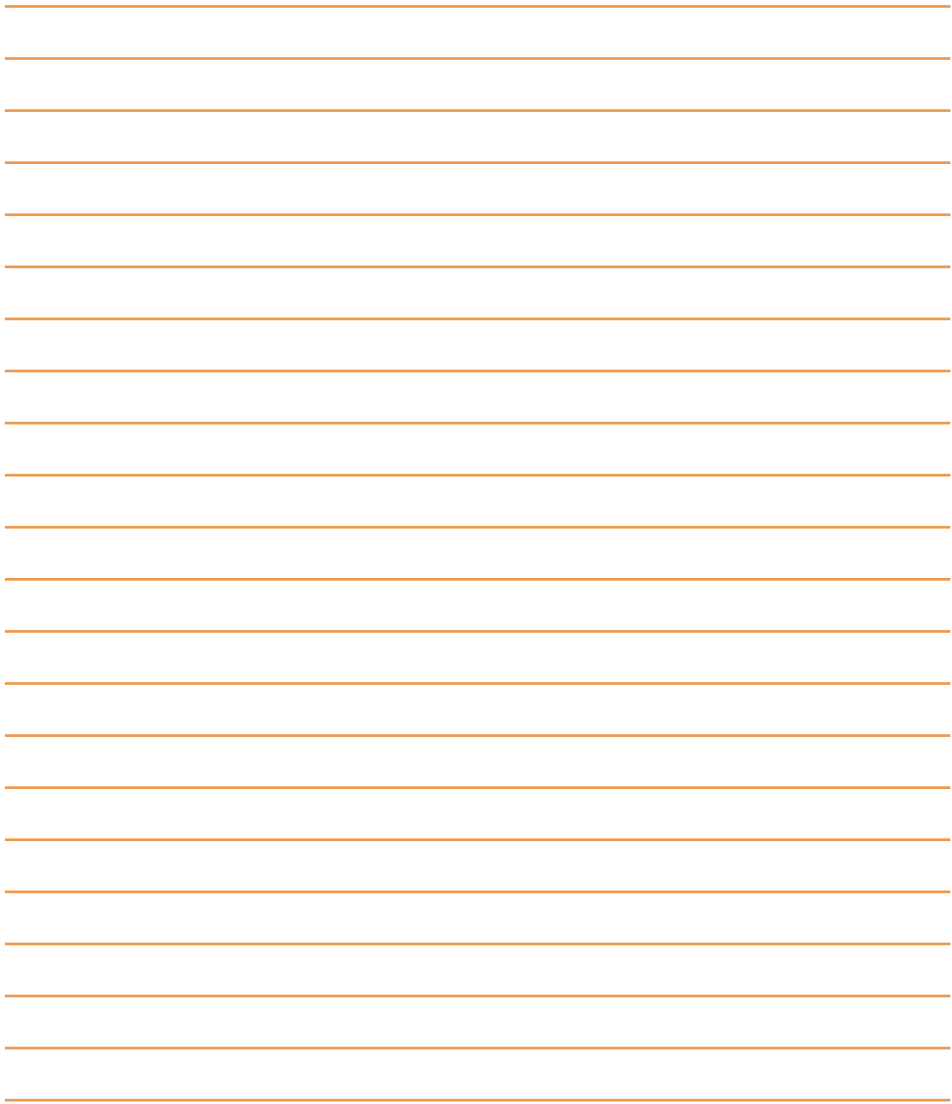
Daelie daajram man åvteste im edtjh gåessie gænnah hievniem bovvestidh.

LAAVENJASSE

Gyhtjelasse vuelien bijre

Gihtjh aahkam. Gihtjh aajjam. Gihtjh lohkehtæjjam.

Gihtjh museumem, saemiesiebriem. Mejtie vuelie dov dajveste gååvnese? Jallh vuelie dov sliekteste? Jallh naan vuelie maam joejkije dov dajveste pråvhka joejkedh? Voejhkelh dam vueliem lieredh, jallh smaave stuhtjh vueleste. Jis ih naan vuelie dov voengesne gaavnh veeljh vueliem maam datne jeenjem lyjhkh. Goltelh. Goltelh. Haarjenh goske vuelie åehpies jïh jearsoes domtoe. Baajh dam ohtje bealetje datneste sjïdtedh.

Ulda

Ulda

Ganij

Ulda

Soptese mij lea toelhkestamme gærjeste
Muitalus sámiid birra. Tjælije: Johan Turi.

Soptesh Uldan bijre noerhtesaemien
dajvesne gåávnesieh.

Ulda

Háldi jallh Ulda baektiej sisnie jallh jáartan nuelesne árröeh. Díhte jis rovnege gaagkoe. Ij leah aelhie daejredh gubpede bætieh jallh güeh leah. Dej leah barre bovtsh mah leah tjaebpies jñh sjüere, bovtsh mah datne damtjih saagt gusnie datne leah.

Såemies aejkien almetjh maehieh dejtie vuejnedh, jis dah mijjem lyjhkebe. Jis datne dej ealoem vuajnah ih áadtjoeh gaehkiem dejtie dassedh ávtelen hñnh biekiem staeleste ealoen bijjelen sleengkedh, maahta nejpie aaj árrödh.

Jallh æjmie. Jis dam buektehth, dellie abpe ealoem åadtjoeh. Trablehke ealoeh gohtjesuvvieh Hålde-ealoe jallh Uldan ealoe.

Dah Leah hævvi tjaebpies jïh væjkele joejkedh. Bïenjh maehtieh dejtïe govledh. Faahketji bïenjh huhtieh, jïh ibïe daejrieh man åvteste. Bïenjh dejtïe buerebe guvlieh enn mijjïeh almetjh.

Tjoerebe mojhteslaakan dâemïedïdh. Ulda maakta maanah låtnodh. Ij edtjh sïlpen bïelelen vaedtsedh juktïe sïlpe vaarjele. Maanah mah Leah lotnesovveme vååjnoeh goh sïejhme almetjh men Leah ånnetje jeatjahlaakan. Jis datne sååjhth gåetïem tseegkedh dej årromesïjjesne, jïh ih Leah luhpien mïetïe gihtjeme, dellïe ih åadtjoeh gåæssïe gåennah raeffesne åeredh. Dah båetïeh

nïekedassesne datnem stirreltehtieh. Daamtaj
pråvhka Uldese maam akt vedtedh. Maahta ohtje
prïhtjegadtjem jallh naan jeatjah jovkemes
deavese sleebpedh jïh jiehtedh:

– Jovkh datne aaj, jïh mannem viehkiehtallh.

LAAVENJASSE

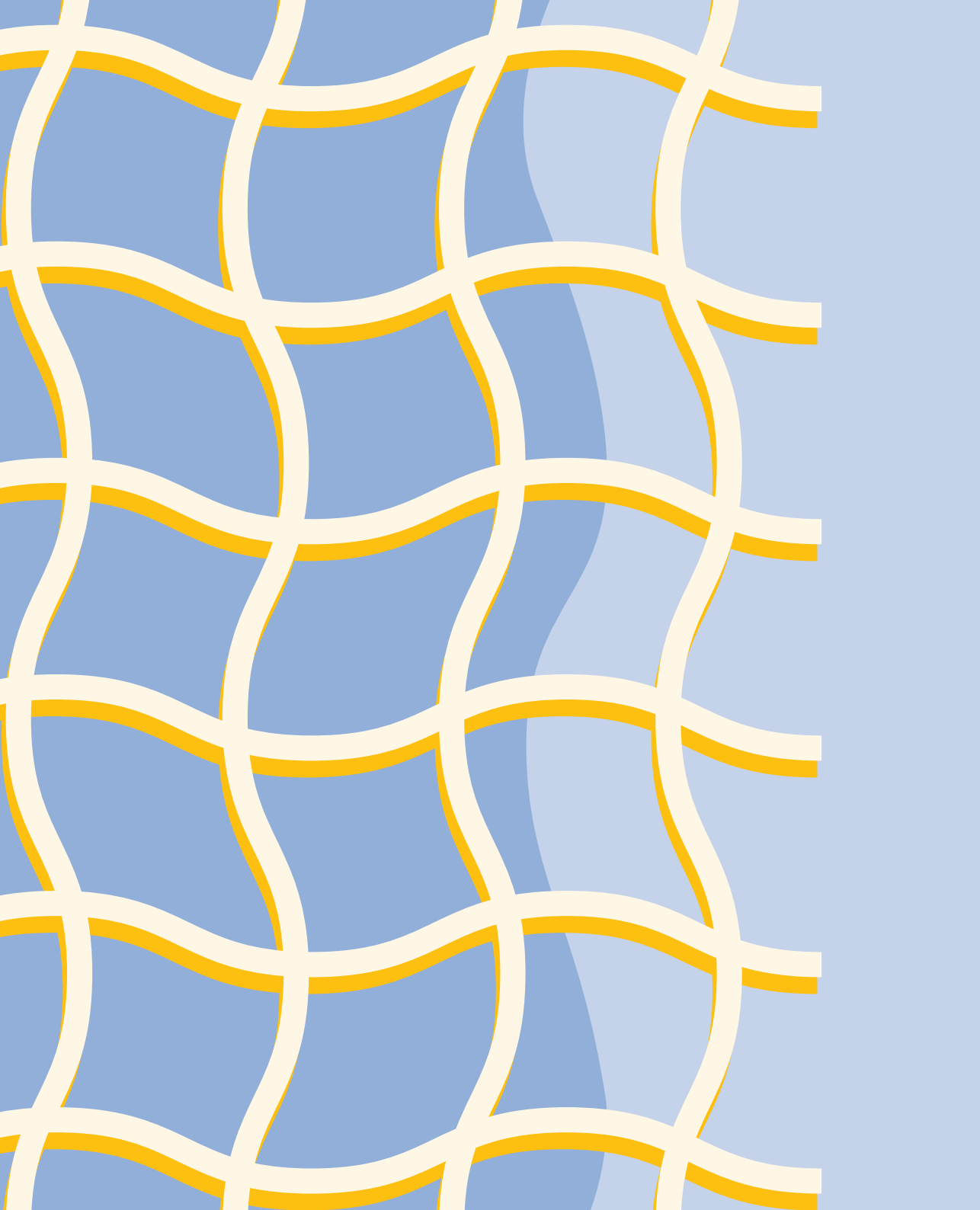
Guktie Ulda vâåjnoe? Sâemies almetjh jiehtieh dah vâåjnoeh goh almetjh, men tjaebpebe. Jeatjah jiehtieh dah leah gaajh vesties. Guvvedh dov Uldam numhtie goh datne vienhth vâåjnoe.

Saajve

Sáiva

Sájvva

Sáiva

Saajve

Niejte jñh sov aajja edtjigan minnedh gööledh.

Aajja jeahta:

– Daajram jaevrie gusnie ålvoes jñjnh guelieh.

Dah leah stoerre jñh buajtehke. Jis edtja desnie gööledh ij åadtjoeh maam jiehtedh. Juktie dihte lea saajvejaevrie.

– Månnoeh dahkoe vaedtsien, nejte vaestiedi. Maahtam sjeavodh årrodh.

Dellie jaevrien gåajkoe vaedtsiejægan, eelkigan sovkedh. Viermie eevre dïeves guelijste. Niejte ij gåæssie gåennah dan jñjnh guelieh

vuajname. Jih dah joe viermesne dabranamme.
Gåabph dejtie maehtieh haajpanidh? Niejte
ussjede.

– Aajja, daelie monnen guelieh abpe
daelvien! Niejte jeahta jih föörhkede.

Dihthe hinnh barre dam jiehtedh, dellie
viermieh gåaroos. Ij naan guelieh aajmene.
Gaajhkh guelieh haajpanamme. Aajja niejtese
vuartesje.

– Ij nåhtedh daesnie gööledh jis ih
buektehth eevre sjeavodh årrodh.

– Månnoeh ikth vielie pryövoen, gieries
aajja. Daan aejkien edtjem eevre sjeavodh årrodh.

Dah guaktah aktem vielie viermiem
doeredægan. Dihthe eevre dïeves goh dihthe

mubpie. Guelieh Leah stoerre jîh buajtehke. Nïejte stoerre tjelmiejgumie dejtie vuartesjeminie, jîh ij maehtieh baajedh årrodh tjuara sîmmedh.

– Aajja, man stoerre guelieh. Im dagkerh stoerre guelieh aarebi vuajneme.

Gosse dejtie baakojde jeehti, dellie dejtie guelide haajpanin. Eah naan aajmene.

– Månnoeh buerebe gåetide vaedtsien, aajja jeahta. Ean månnoeh naan guelieh daesnie daan biejjien åadtjoeh.

Nïejte eepts–eereme sæjhta. Dîhte birrie jîh luhpede. Jîh jïjtjemse ussjede:

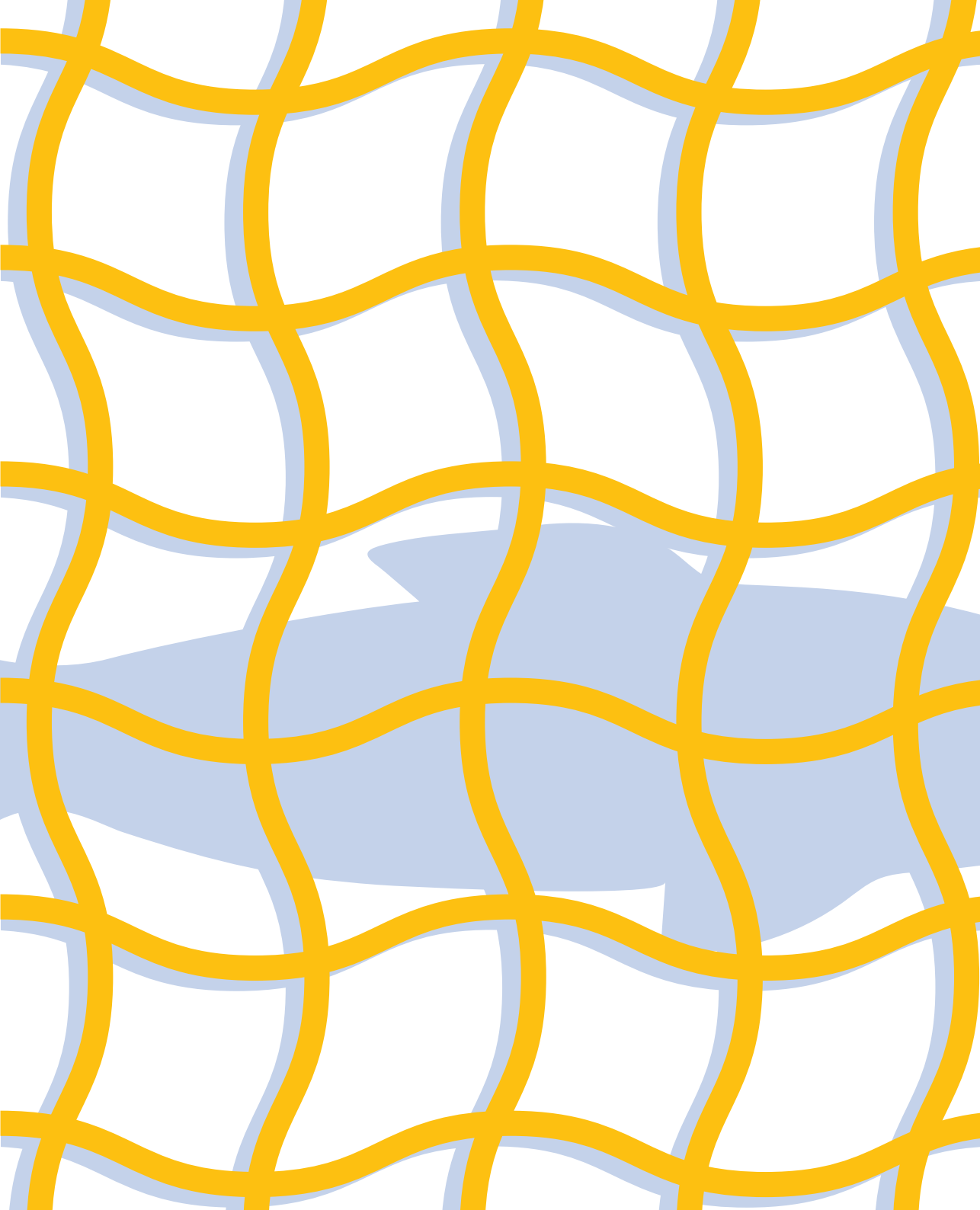
– Sjeavodh årrodh, sjeavodh årrodh.

Tjelmieh gïknjelduvvieh. Ij sïjth goerpedehdedh. Men dan geerve gosse ij åadtjoeh soptsestedh.

Dah guaktah dam g aalmede viermiem doered egan, j ih dejtie guelide v ievtjedeminie dennie viermesne. Stuererbe j ih buajtahk abpoe enn satne g aessie g aennah vuajneme. D ihthe mahte baakoem biestieminie men gosse edtja aajjese tj aarvodh dellie m ajhtije. J ih buektehte njaelmiem steeredh. Aajja viermiem doereminie. N iejte ij g aessie g aennah dan j ijnjh guelieh vuajneme. Dah klienjiedieh goh s ilpe.

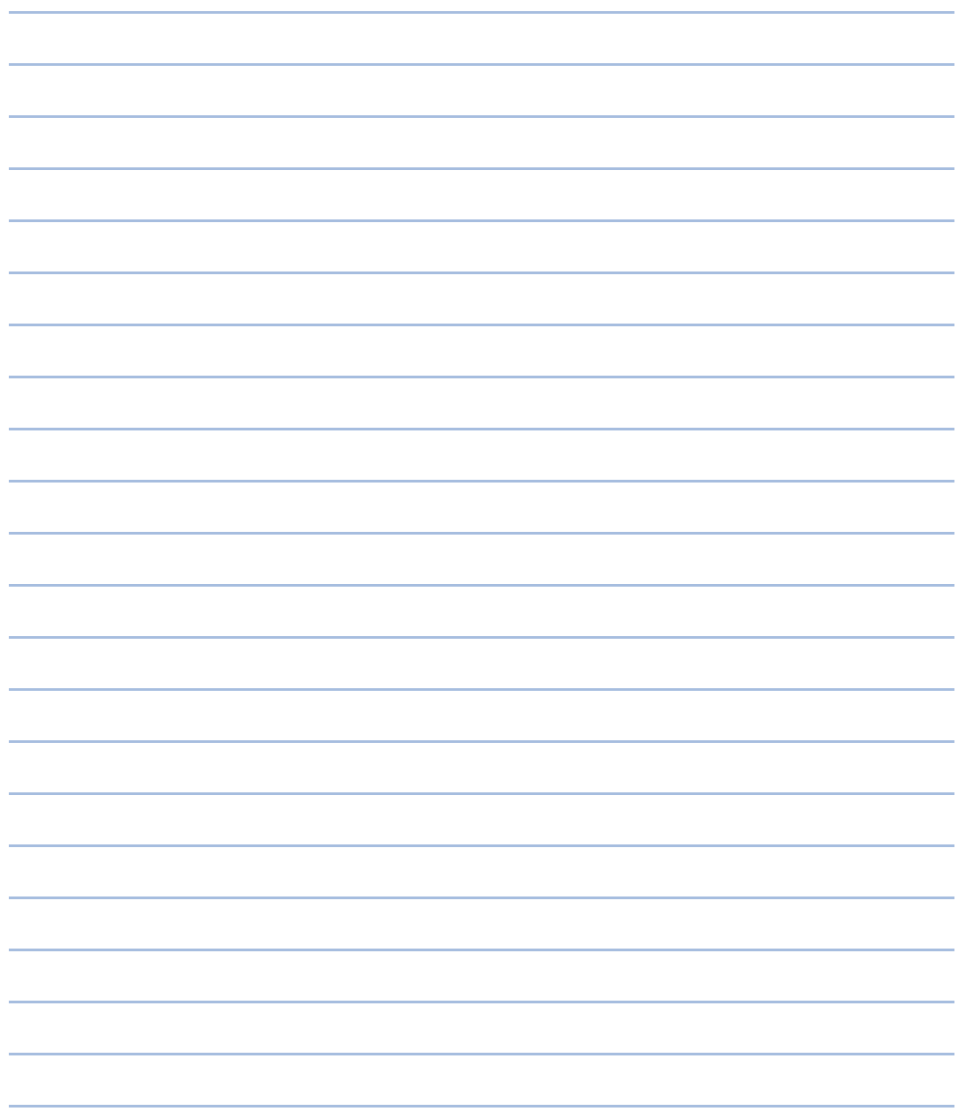
Gosse riejries j ih gaadtan b aateme dellie aajja jeahta:

– Hijven. Gosse g  oledh ibie edtjh maam jiehtedh. Daelie dam daajrah.

LAAVENJASSE

Guvvedh jïjtjedh saajvesijjiem. Maahta jaevrie
årrodh göökte betniejgumie jallh vaerieh
gusnie aath mejtie ibie maehtieh vovejnedh. Jallh
tjaebpies sjïere sijjiem mij rïektesisnie gååvnese
gusnie datne damth tjoerh raeffesne årrodh jïh
seahkarimmiem vuesiehtidh.

Staaloe j̄ih v̄inhtse

Akten biejjien Laara j̄ih dan voelph vaarege sk̄aajjen ḡaajkoe v̄öölkin. Luhpehts. Eah leah amma ḡaessie ḡænnah åådtjeme dahkoe vuelkedh. Dennie söökes sk̄aajjesne guhkies såekiesierkh j̄ih jolle gierkieh mah v̄ååjnin goh låavthḡaetieh. Rovnege sijjie d̄ihte jis!

Aalkoevistie maanah murriedin, mænngan gosse edtjin ḡaetide vihth, dellie idtjin daejrieh gubpede lin b̄aateme. Dah dohkh diekie vaadtsehtjin. Damin goh tjaajanamme. Minngemosth eajhnadovvin aktem otnjegassem vaedtsedh.

Faahketji akten ammes jaevrien gâajkoe
böötin. Gosse desnie gaedtesne tjåadtjoejin,
vînhtsem gaedtiebealesne aajhtsin. Dah dahkoe
roehtin, vînhtsem jaavran nehkiehtin jîh vînhtsese
njulhtjin.

Gosse Staaloe dennie sov gâetesne govli
guktie dah tjåarvoejin, dellie fahkaji jîh olkese
vuartasji. Dîhte sov gîetide pruvvi jîh bîjre
njaelmiem njåålestalli.

Naan gîlle sîlligujmie dellie Staaloe
jaevriebealesne. Dîhte föörhkedi juktie baaroeh
jaevresne sjîdtin, jîh vînhtse gabpeldi.

Maanah funterdin mij deahpadi?

– Gieries maanah, sovkede gaadtan. Mov
leah njaalkadahkh, Staaloe jeahta.

Gosse gietskebe böötin, dellie Laara jeahta:

– Ij amma dihte naan eensie almetje.

Staaloe gaajh vesties vääjnoeji. Dihte maanide beltieli jiih naan dejstie maanijste eelkin tjeardh.

Laara vintsem dävvese jerkehte. Men Staaloe lij ryöjredamme jiih vintsem steeri. Dihte dan veaksehe juktie buektiehti abpe vintsem lutnjedh gusnie maanah tjahkesjeminie, jiih dihte dejtie skääjjese göödti.

Aalkoevistie luste dubpene bijjene såkiej gierhgietjide tjahkasjidh gustie dan gâhkese meehtin vuartasjidh. Laara gujht guarkaji dihte vaarege jiih satne simmi:

– Mijjieh tjoerebe destie paajsanidh! Daelie

tjoerede darjodh guktie manne jeahtam ollebe
Staaloen beapmoekrovhtese haajpenh. Gosse
Staaloe vïnhntsem kråavvoeh moeren nualan
quadta, dellie edtjede dejtie åekside steeredh.

Maanah darjoejin guktie Laara lij jeahteme.

Gosse Staaloe minngemosth vïnhntsem
våålese biëji jïh vuartasji mij dan sisnie, ajve
akte maana aajmene. Dïhte unnemes. Staaloe
ålvoes måarahtovvi. Dïhte gæljoëji, jïh jïjtsh
voeptide firredi, dïhte såekieh roehtsesti, belnieh
tjïektjede, jïh gierkieh hajkoeji. Ohtje Meehtetje
mij aajmene dennie vïnhntsesne tjearooëji.

Dellie Staaloe Meehtem biksi jïh gåetien
aernien gåajkoe göödti gusnie dålle buelieminie.
Dïhte bisshgietjiem Meehten måvhkaj sïjse skunhki.

Bisshgietjien mubpie gietjiem bahkese baski.

– Ij amma vaarege, Staaloe jeehti.

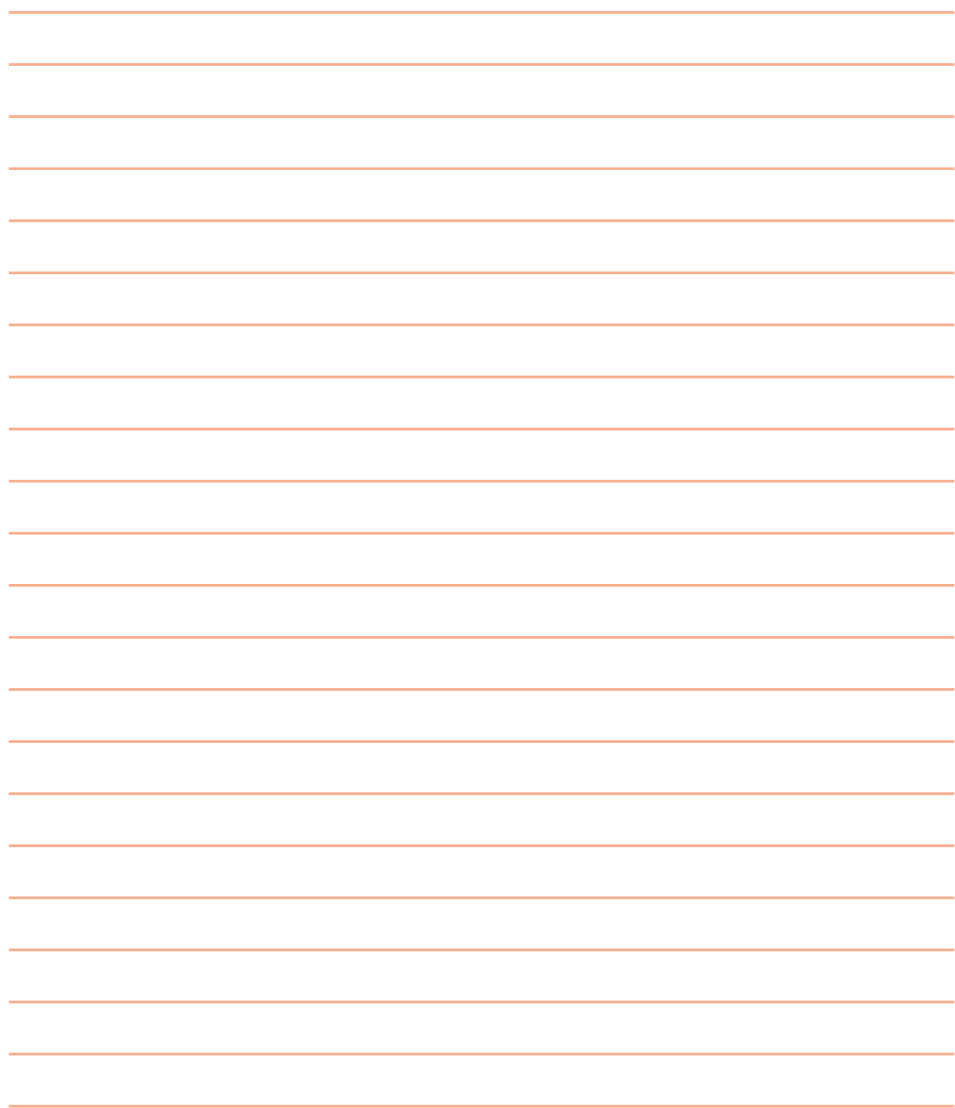
Idtji hinnh vielie jiehtedh åvtelen satne
ålvoes skajjemem gåetien ålkoelisnie govli.
Snjågløe humhkehti, vaejsjie hulvi, riepие gujri,
goerke plijhtjesti, jìh joejkemem aaj govli.
Staaloe olkese roehti juktie vuartasjidh mij
deahpedeminie.

Gosse Staaloe ålkone, Laara gåatan njaaki
viellebem beerkedh. Viellebem faarhman veelti
jìh roehti. Gåhkese dan duekesne meehti Staaløem
govledh. Dìhte gæljoeji juktie skåajjesne gaaji jìh
njulhtji guktie eatneme firreli.

Almetjh vihth Staaløem nulliehtamme.

LAAVENJASSE

Staaloe ij leah tjaebpies. Dichte ojhte gaajh vestie. Jih luste lea dam joejkedh! Voejhkelh Staaloom joejkedh. Darjoeh tjoejenassh datne tuhtjh sjiehte. Aajne mij lea vihkele ij edtjh fer tjaebpieslaakan govledh.

Tjoejhke

Čuoika

Tjuojkka

Myggan

Soptese lea toelikestamme. Gærjeste:

samiska sagor. Kirsti Birkeland lea

tjaaleme maam govleme.

Tjoejhke

Gosse maadteraahka tjoejhkide sjugniedi,
dellie abpe aarph-tjoejhkem voessese tseegki,
jih voessem niejtese vedti. Dihte edtji dam
geehtedh. Men tjoejhkh dennie voessesne dan
tsijnin goh. Ij naan aejkien sjeavohth sjïdtin.
Niejte sæjloeji, jih idtji vielie gaarsjelh.

Dihte ussjedi:

– Jis manne barre naakenh olkese snjipkem,
dellie raeffie sjædta.

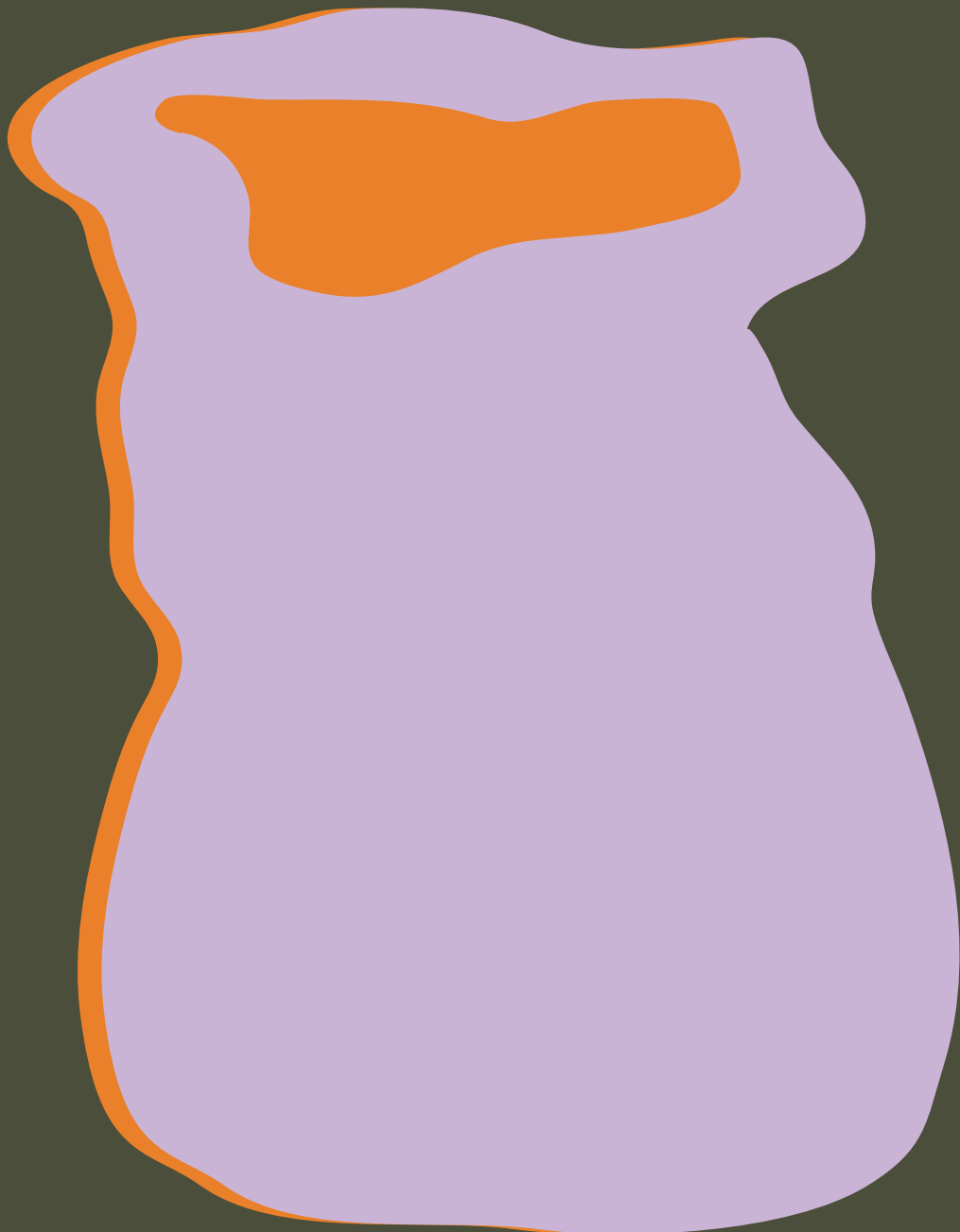
– Barre naan gille, dihte sæmma.

Dihte gurriem noeli, men gosse voessem

rühpesti dellie gaajhkesch dovnesch seammasiënten
böötin. Dah bÿjre jarkan haasegöötin. Dah dovne
kreekide jÿh almetjidie skorpin.

Nïejte minngesne roehti. Voejhkeli dejtie
tjöönghkedh, men idtji buektehth. Tjoejhkh lin
loeves jÿh numhtie edtjin årrodh. Nïejte idtji
buektehth maam gænnah dan bÿjre darjodh.

Maadteraahka lij madtjele. Goh stilli nïejtem
voessem geehtedh. Dellie deejri nïejte bööti
sæjloedidh dehtie tijnemistie, jÿh dah tjoejhkh
edtjin eatnamasse snjipkelovedh.

VUELIELAAVENJASSE

Sara Helén raereste

Såemies aejkien maahta geerve jïh rovnegs dovne
almetjen uvte tjåadtjodh. Mov raerie lea sijjiem
gaavnedh gusnie datne jearsoes jïh domtoe goh
gåetesne. Maahta saacht gusnie årrodh! Dïhte mij
lea vihkele datne doesth dov gïelem pryövedh jïh
joejkedh. Voejhkelh.

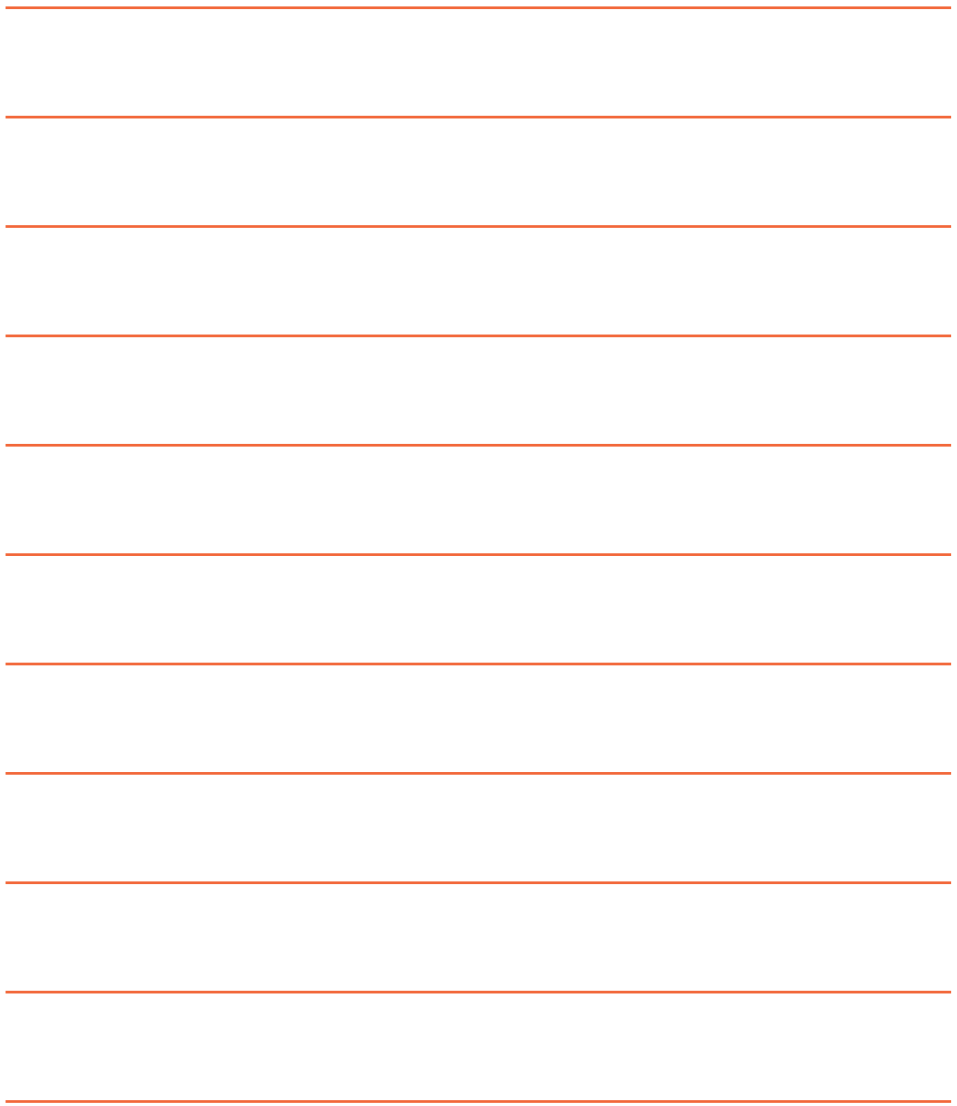
Voejhkelh laavkome-tjïehtjelisnie joejkedh.

Voejhkelh dov tjïehtjelisnie joejkedh.

Voejhkelh ålkone skåajjesne joejkedh.

Voejhkelh joejkedh gosse jaevresne.

Voejhkelh dyjrese joejkedh.

Dearnna

Vualtjere

Straejmie

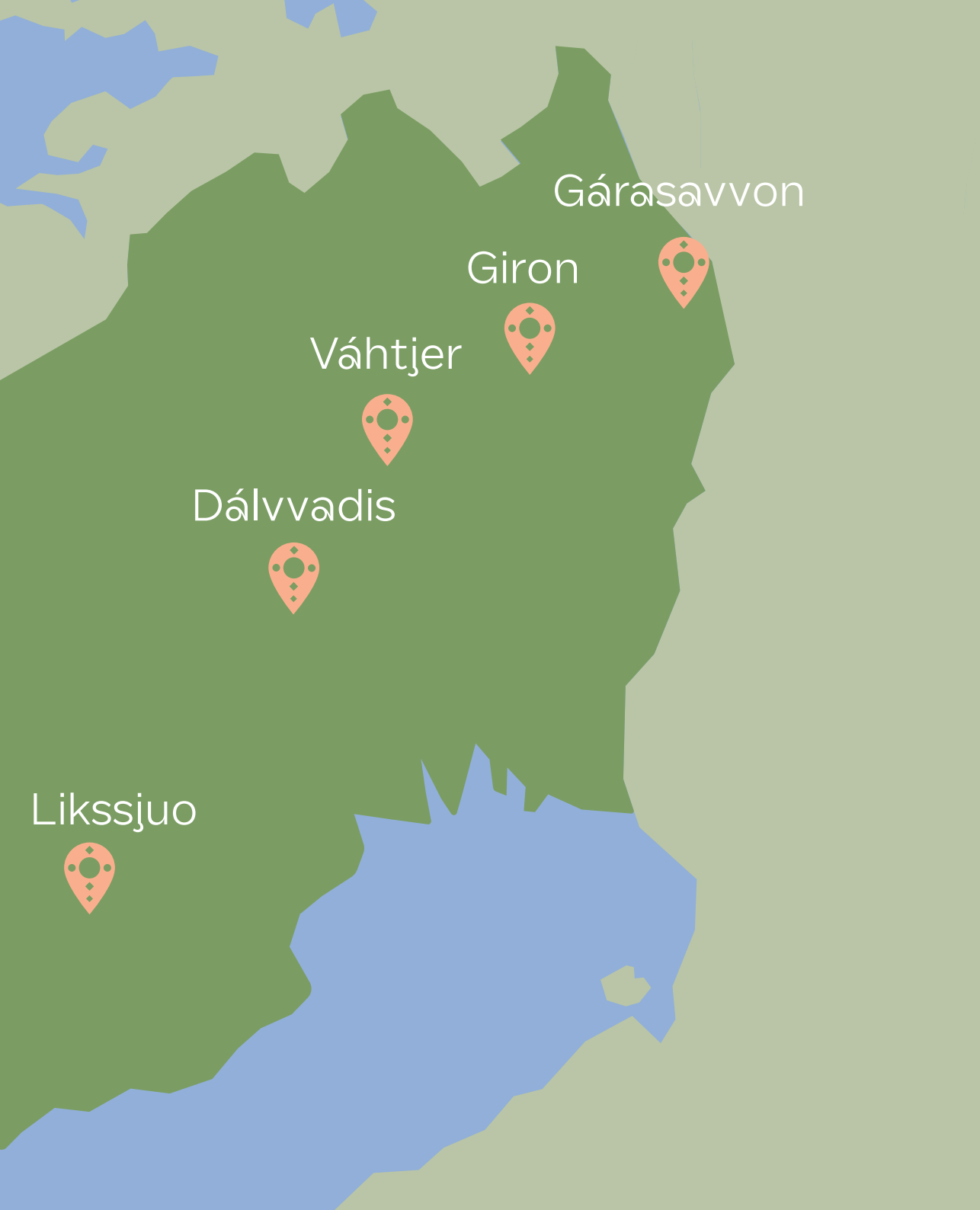

Staare

Bienjedaelie

Gárasavvon

Giron

Váhtjer

Dálvvadis

Likssjuo

Giehttogiella lea vuelie j̄ih soptsestæjaprosjekte mij lea b̄ijre jarkan Sveerjen raedtesne Saepmeste fealadamme j̄ih skuvlh, gærjagåetieh j̄ih festivaaline m̄inneme. Prosjekten ulmie lea vuelieh j̄ih saemien soptsesh bieliem maanaj j̄ih noeri aarkebiejjeste darjodh.

BERTIJE

Tjållegoahte

REDAKTÖÖRE

Elin Anna Labba & Naomi Aira

JULEVSAEMIEN

Lisa Gælok

ÅARJELSAEMIEN

Åse Klemensson

NOERHTESAEMIEN

Kari Utsi

ILLUSTRASJOVNH

Ateljé Grotesk

GRAFIHKEN HAMMOE

Ateljé Grotesk

TRYGKESOVVEME

Livonia Print, 2023

ISBN

978-91-527-3553-4

TJÁLLEGOAhte
FÖRFATTARCENTRUM SÁPMI

ALLMÄNNA
ARVSFONDEN

TJÁLLEGOAhte
FORFATTARCENTRUM SÁPMI

**MED
STÖD
FRÅN**

**ALLMÄNNA
ARVSFONDEN**